

FM: Inflāciju mazina izejvielu un tūrisma nozares pakalpojumu cenu kritums

Publicēts: 09.09.2020.

[Jaunami](#)

Jaunākie Centrālās statistikas pārvaldes dati par patēriņa cenu izmaiņām apstiprina, ka Latvijā cenu dinamiku turpina noteikt COVID-19 pandēmijas izraisītās sekas. Patēriņa cenas šā gada augustā samazinājās par 0,2% salīdzinājumā ar pērnā gada attiecīgo mēnesi. Lielākā ietekme uz cenu kritumu gada laikā bija degvielai, izmitināšanas un aviopārvadājumu pakalpojumiem, ar mājokli saistītajām precēm un pakalpojumiem, kā arī mājokļa īri. Tādējādi kopumā preču cenas šā gada augustā bija par 1,0% zemākas nekā pirms gada. Savukārt, pakalpojumu cenas pretstatā preču cenu kritumam šā gada augustā turpināja palielināties un bija par 1,6% augstākas. Tomēr pandēmijas ietekme ir jūtama arī pakalpojumu sektorā, jo pakalpojumu cenu pieaugums kopš šā gada sākuma ir piebremzējies divas reizes.

Kopš gada sākuma kopējā inflācijas aina Latvijā ir būtiski izmainījusies. Ja vēl janvārī un februārī gada inflācija pārsniedza 2%, tad šā gada maijā un jūnijā pirmo reizi kopš 2016. gada vidus bija fiksēta deflācija. Jūlijā bija atgriezies inflācija, un patēriņa cenas gada laikā pieauga par 0,5%, ko lielā mērā ietekmēja pārtikas cenu pieaugums. Savukārt jau augustā atkal ir fiksēta deflācija. Straujš patēriņa cenu kritums samērā īsā laika periodā ir saistīts ar COVID-19 pandēmiju un tās izraisītajām sekām, kas pasaules tirgos galvenokārt izpaudās naftas cenu samazinājumā, kā arī straujā pieprasījuma kritumā ar tūrisma nozari saistītiem pakalpojumiem (piemēram, aviopārvadājumos un izmitināšanas pakalpojumos). Kopumā 2020. gada astoņos mēnešos patēriņa cenas Latvijā bija par 0,6% augstākas nekā attiecīgajā periodā iepriekšējā gadā.

Aktuālākie Eiropas Komisijas apkopotie patērētāju konfidences rādītāji norāda uz to, ka inflācijas gaidas Latvijā pēdējos mēnešos ir stabilizējušās. Ja aprīlī un maijā inflācijas gaidu indekss sasniedza zemāko vērtību pēdējo četru gadu laikā, tad kopš jūnijā indeksa vērtība atgriezās pirmspandēmijas līmenī. Patērētāji sagaida, ka turpmākajos 12 mēnešos būs mērens patēriņa cenu pieaugums. Inflācijas gaidas kopumā saskan ar ekonomikas konfidences rādītājiem, kuri pēdējos mēnešos uzlabojas un uzrāda pozitīvu dinamiku, lai arī vēl nesasniedz pirmskrīzes līmeni. To apstiprina arī iekšzemes kopprodukta (IKP) dati par otro ceturksni. IKP kritums šā gada otrajā ceturksnī gan Latvijā, gan Eiropas Savienībā (ES) kopumā nebija tik dziļš, kā tas sākotnēji bija prognozēts, un konfidences rādītāji norāda, ka ekonomikas izaugsme varētu notikt ātrāk nekā prognozēts, tādējādi stimulējot arī inflāciju. Tomēr īstermiņā vēl aizvien tiek sagaidīta deflācija.

Ņemot vērā straujo energoresursu cenu kritumu, īslaicīgo iedzīvotāju ienākumu samazinājumu, kā arī COVID-19 negatīvo ietekmi uz tūrisma nozari, sagaidāms, ka deflācija Latvijā saglabāsies vismaz līdz šā gada oktobrim-novembrim. Tomēr, ņemot vērā cenu kāpumu šā gada pirmajā ceturksnī, 2020. gadā kopumā vidējā inflācija būs pozitīva, lai arī būtiski zemāka nekā iepriekšējos gados. Savukārt patēriņa cenu dinamika vidējā termiņā būs atkarīga gan no ekonomikas atjaunošanās tempiem Latvijā un ES, gan arī no izejvielu cenu izmaiņām pasaules tirgos.

Augustā lielāko devumu patēriņa cenu kritumā noteica degvielas cenu samazinājums par 11,5% salīdzinājumā ar pagājušā gada augustu. Lai arī degvielas cenu kritums bija būtisks, tas bija uz pusi mazāks nekā aprīlī un maijā, kad bija fiksēts arī straujš naftas cenu samazinājums. Piemēram, vidējā Brent markas jēlnaftas cena šā gada maijā bija 29,4 ASV dolāri par barelu, kas bija vairāk nekā divarpus reizes zemāka nekā pērnā gada maijā, tad augustā Brent markas jēlnaftas cena bija 44,7 ASV dolāri par barelu. Neskatoties uz to, ka naftas cena šā gada augustā sasniedza augstāko līmeni kopš pandēmijas sākuma, tā aizvien bija par ceturtdaļu zemāka nekā pērnā augustā. Naftas cenu pieaugumu veicināja OPEC+ valstu šā gada jūnija vienošanās pagarināt naftas ieguves apjomu samazinājumu, kā arī pakāpenisks energoresursu patēriņa pieaugums, it īpaši Ķīnā. Tādējādi naftas cena pasaules tirgos augustā beigās bija vairāk nekā divas reizes lielāka nekā aprīlī, kad tā sasniedza zemāko līmeni kopš 2003. gada. Sagaidāms, ka arī turpmākajos mēnešos naftas cena svārstīsies ap 45 ASV dolāriem par barelu, kas joprojām būs zemāka salīdzinājumā ar pagājušā gada vidējo līmeni.

No naftas cenām ir atkarīgas arī administratīvi regulējamās cenas dabas gāzei un siltumenerģijai. Šā gada augustā gāzes cena bija par 12,0% lētāka nekā pirms gada. Savukārt siltumenerģijas cena samazinājās par 10,9%. Līdzīgs cenu kritums augstākminētajiem pakalpojumiem būs arī turpmākajos šā gada mēnešos.

Robežu slēgšana un ārvalstu tūristu būtisks kritums mazināja mājokļu īres cenas par 5,3% un izmitināšanas pakalpojumu cenas par 7,3%. Kopš marta ārvalstu tūristu skaits Latvijā ir samazinājies par vairāk nekā 80%, tādējādi mazinot pieprasījumu pēc īres mājokļiem un viesnīcām. Tikpat būtisks iebraukušo ārvalstu tūristu kritums visticamāk saglabāsies arī rudenī. Savukārt vidējā termiņā ārvalstu tūristu plūsmu ietekmēs ierobežojošo pasākumu esamība cīņā pret COVID-19 izplatību.

<https://www.fm.gov.lv/lv/jaunums/fm-inflaciju-mazina-izejvielu-un-turisma-nozares-pakalpojumu-cenu-kritums>